

Is uw testament 'NSW-proof'?

José de Rooij

John Mommers

De Natuurschoonwet 1928 (NSW) biedt de eigenaar van een gerangschikt landgoed diverse fiscale voordelen. Eén van die voordelen is de faciliteit voor het successierecht (de erfbelasting).

Artikel 7 NSW bepaalt dat, indien een gerangschikt landgoed krachtens erfrecht verkregen wordt, er géén invordering van successierecht plaatsvindt over - kortweg - het verschil tussen de waarde in het economisch verkeer van het landgoed en de helft van de waarde daarvan. Voor de waarde in het economisch verkeer mag dan ook de bestemmingswaarde worden aangehouden, die veelal zo'n 80% van de 'vrije' waarde bedraagt. Als het landgoed is opengesteld, wordt de waarde van het landgoed zelfs op nihil gesteld. Overigens moet wel aan de overige voorwaarden van de NSW worden voldaan. De volgende rekenvoorbeelden¹ laten zien wat de gevolgen zijn van het al dan niet gebruik kunnen maken van deze faciliteit:

A. De nalatenschap bestaat uit:

onroerend goed (niet NSW) waard	€ 1.000.000,00
overige bezittingen	€ 500.000,00
grondslag voor successierecht	€ 1.500.000,00
totaal verschuldigd successierecht	€ 171.200,00

B. De nalatenschap bestaat uit:

NSW landgoed met bestemmingswaarde	€ 800.000,00
50% daarvan	€ 400.000,00
overige bezittingen	€ 500.000,00
grondslag voor successierecht	€ 900.000,00
totaal verschuldigd successierecht	€ 91.200,00

C. De nalatenschap bestaat uit:

NSW landgoed met bestemmingswaarde	(€ 800.000,00)
opengesteld	-----
overige bezittingen	€ 500.000,00
grondslag voor successierecht	€ 500.000,00
totaal verschuldigd successierecht	€ 37.900,00

De erfgenamen die een landgoed verkrijgen, kunnen een beroep doen op deze faciliteit. Maar wie verkrijgt nu eigenlijk het landgoed?

Testament langstlevende

Veel echtparen zullen nog een testament 'op de langstlevende' hebben, waarbij de eigendom van alle goederen aan de langstlevende toekomt. Wanneer men zonder testament komt te overlijden, bepaalt de wet sinds 2003 dat dan de eigendom van alle goederen aan de langstlevende echtgenoot toekomt en de kinderen een (geld)vordering krijgen ter grootte van hun erfdeel. Deze geldvordering is in beginsel pas opeisbaar bij overlijden van de langstlevende. In al deze gevallen is de langstlevende echtgenoot dus de verkrijger van het landgoed en kan alleen de langstlevende een beroep doen op de faciliteit.

De kinderen moeten voor de berekening van hun vordering (hun erfdeel) het landgoed tegen de waarde in het econo-

misch verkeer waarderen en kunnen daarbij geen beroep doen op de faciliteit.

Uitgaande van de gegeven rekenvoorbeelden betekent dit, dat de kinderen in alle gevallen een geldvordering op de langstlevende ouder verkrijgen van ieder € 500.000,00, nl. ieder 1/3e deel van € 1.500.000,00. Daarover zijn zij samen totaal € 171.200,00 successierecht verschuldigd die bij het overlijden van de eerste ouder betaald moet worden!! Hierbij merk ik op dat de langstlevende echtgenoot in de voorgestelde tarieven voor 2010 een vrijstelling verkrijgt van € 600.000,00 en derhalve zelf geen successierecht verschuldigd is.

Geen faciliteit voor vordering

Dat de faciliteit voor het successierecht niet van toepassing is op de vordering die de kinderen op de langstlevende ouder verkrijgen, zoals hiervoor omschreven, is bepaald door het Hof Den Bosch op 28 februari 2008. Op dit moment is er nog een procedure bij de Hoge Raad aanhangig over deze kwestie. De Advocaat-Generaal heeft in zijn conclusie geschreven dat hij meent dat de vrijstelling ook van toepassing zou moeten zijn op de vordering van de overige erfgenamen, maar de Hoge Raad heeft (nog) niet beslist. De notariële beroepsgroep was dan ook erg benieuwd of de Staatssecretaris hierover iets zou opnemen bij de thans lopende herziening van de Successiewet die op 1 januari 2010 in werking zou moeten treden.

De staatssecretaris heeft eind augustus een nota van wijziging naar de Tweede Kamer gezonden. In de daarbij behorende toelichting schrijft hij letterlijk: "Ik heb geen voornemen om de faciliteiten van de NSW ook van toepassing te verklaren op onderbedelingsvorderingen. De faciliteiten van de NSW zijn bedoeld voor de eigenaar van het landgoed die dat in stand moet houden. Er is geen aanleiding om iemand die enkel een geldvordering heeft een volledige vrijstelling van erfbelasting te verlenen." (zie ook het artikel van ir. Bakker elders in dit blad).

Naar mijn mening gaat de staatssecretaris hierbij wel erg kort door de bocht en gaat hij geheel voorbij aan de situaties waarbij een vermogen (nalatenschap) nagenoeg geheel bestaat uit een landgoed. Dan moet er bij overlijden van de eerste ouder alsnog een behoorlijk bedrag aan de fiscus worden betaald, terwijl de kinderen feitelijk niets ontvangen.

Juist om die reden kan het voor de landgoedeigenaar erg belangrijk zijn diens testament eens te laten nakijken door een ter zake kundige notaris. Eventuele alternatieven, waarbij optimaal gebruik gemaakt kan worden van de faciliteiten van de NSW, zijn vaak afhankelijk van de persoonlijke situatie en de vermogensamenstelling.

Daarom de vraag: "is úw testament NSW-proof?"

1) Hierbij wordt uitgegaan van een verkrijging van een onroerend goed met een waarde in het economisch verkeer van € 1.000.000,00 door één langstlevende echtgenoot (geen gemeenschap van goederen) en twee kinderen en de thans voorgestelde tarieven en vrijstellingen voor 2010.